



Ramon ARNABAT MATA;
 Montserrat DUCH PLANA;
 Antoni GAVALDÀ
 TORRENTS (coords.)
La Catalunya associada
(1868-1938)

València: Publicacions Universitat de València, 2020, 372 p.

La Catalunya associada (1868-1938) és una aportació destacada al camp dels estudis dedicats a l'associacionisme contemporani. Es tracta d'un treball coral sorgit, en bona part, de la factoria ISOCAC, grup de recerca consolidat reconegut per la Generalitat de Catalunya, format majoritàriament per investigadors de la Universitat Rovira i Virgili (URV) i dirigit per M. Duch. Aquest equip ha liderat, en els darrers anys, dos projectes I+D+i centrats en l'estudi de la sociabilitat i la construcció de la ciutadania a la Catalunya contemporània, els quals han estat finançats pel govern espanyol. Els resultats de les investigacions dutes a terme en aquest marc han estat nombrosos. En són mostra no exhaustiva els treballs següents: R. Arnabat i M. Duch (coords.), *Historia de la sociabilidad contemporánea* (Universitat de València, 2014); S. Castillo i M. Duch (coords.), *Sociabilidades en la historia* (Catarata, 2015); M. Duch, R. Arnabat i X. Ferré (eds.), *Sociabilidades a la Catalunya contemporània* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015), i també R. Arnabat, *Asocios y seréis fuertes* (Universidad de Zaragoza, 2019). Especialment amb les aportacions d'aquests darrers anys, els investigadors de l'ISOCAC s'han fet un lloc rellevant dins els estudis de la sociabilitat contemporània, un camp de recerca que semblava haver decaïgut relativament després de l'auge dels darrers anys del segle passat i els primers de l'actual.

Aquesta darrera aportació col·lectiva porta el segell de les Publicacions de la Universitat de València, editorial que ja fa molt de temps que duu a terme una labor magnífica i que ha configurat amb constància i bon criteri un catàleg esplèndid en el camp de la història i la historiografia. Els autors responsables d'aquesta novetat editorial són M. Duch, R. Arnabat i A. Gavalrà, investigadors acreditats, ben coneguts per tots els estudiosos de l'associacionisme català contemporani. A més de la introducció inicial, el llibre reuneix un total d'onze aportacions, obra de deu investigadors diferents. Alguns hi col·laboren de manera doble i fins triple. Tot i que majoritàriament estan vinculats a l'ISOCAC de la URV, no hi falten autors adscrits a altres institucions. El caràcter col·lectiu de l'obra no resta coherència i unitat al conjunt, que respon a la voluntat de fer una anàlisi tant sectorial com global del món associatiu

català corresponent al lapse de temps contingut entre el Sexenni Democràtic i la Guerra Civil (1868-1938). Una part rellevant dels estudis inclosos en el llibre es recolzen, en major o menor mesura, en la Base de Dades de l'Associacionisme Català Contemporani (BDACC), projecte desenvolupat aquests darrers anys per l'ISOCAC i que ha comptat amb la col·laboració de l'Institut Ramon Muntaner que hi dona accés a través del seu web (<<https://www.irmu.org/base-de-dades-associacionisme>>). De fet, una de les aportacions destacables de l'obra és la nombrosa cartografia que aporta, fruit especialment de l'explotació de la BDACC.

Feta la introducció per part dels editors, precisament la primera aportació s'ocupa de presentar la base de dades esmentada (R. Arnabat i A. Gramunt). Seguidament, s'aborden diversos segments del món associatiu contemporani: l'agrari (A. Gavalrà), el sindical i professional (F. Fortuño), el cooperatiu (M. Garau, que recentment ha rebut el premi CIRIEC-Espanya a la millor tesi doctoral sobre cooperativisme presentada entre 2015 i 2020), el catòlic (M. Duch), el polític (J. M. Pons-Altés), el cultural (R. Arnabat i X. Ferré) i el protagonitzat per dones (M. Duch). El mutualisme s'aborda amb un plantejament més específic, limitat al període de la Segona República (A. Gavalrà). El volum el completen dues aportacions més: un estat de la qüestió sobre la història de l'economia social i solidària (J. Estivill i M. Dalmau) i una mirada de conjunt amb ànim de balanç (R. Arnabat), la qual compta amb un considerable desplegament de documents, sobretot mapes en policromia. Òbviament els diversos estudis denoten l'estat de coneixement desigual dels diversos sectors del teixit associatiu aquí analitzat.

Si l'aparició d'aquest volum és una bona notícia, també ho és que, ben aviat, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana posarà a l'abast de tothom els resultats del seu XII congrés, celebrat el novembre passat i dedicat a l'associacionisme cultural contemporani.

DAVID CAO COSTOYA. Professor Serra Húnter de la Universitat de Barcelona.